

Дејан САВОВСКИ

ПОЛИТИЧАРИ, ДИРЕКТОРИ, ДОКТОРИ И ОСТАНАТИ МИТАЦИИ

Зборот корупција латински - corruptio, значи поткупливост, подмитување и може да се дефинира на различни начини, со примена на странски или на домашни зборови, но сепак неговата суштина се сведува на нечесност, за која се одговара пред суд, а пред сè, лично пред самата личност. Корупцијата, заедно со митото и со организираниот криминал како нејзини пандани, се појави кои не знаат за граници, време и простор, припадност. Постоеле и ќе постојат. Од психолошки аспект, во медицинската терминологија, како дијагноза веројатно овие појави би се третираше како неизлечлива болест. Не е никаква новина и вест тоа дека во Македонија ваквите појави пуштиле длабоки корени во сите сегменти на општеството. Граѓаните тоа го чувствуваат секојдневно. Јавна тајна е тоа дека луѓето за да можат да ги остварат своите права мораат некаде и неког солидно да го "подмачкаат", па принудени почнуваат од курирот и портирот до докторот, директорот или министерот. Тоа значи дека се помирени со ваквиот циклус на нештата и, за жал, го прифаќаат како нешто што е многу нормално. Всушност, овие три општествени заболувања кај нас се ендемски. Толку се навлезени во сите пори на животот што можат да го загрозат дури и опстанокот на државата. Причините за овие појави се слични кај сите земји во транзиција, поради трансформацијата на поранешните системи и појавата на поткупување како императив и модел на однесување, кои во богатството и во профитот гледаат доминантна реализација на модерните вредности. Причина за сè ова се и старо-новото социјално раслојување, зголемената невработеност, условите за живеење, како и намерата одделни социјални групи да зафатат одредени високи политички позиции. Сите досегашни влади никако не успеваа да ја почнат одлучната битка против митото, корупцијата и организираниот криминал, а можеби и не сакаа. Можеби тоа се должеше и на народната поговорка дека рибата смрди од главата и не случајно во сите извештаи од разни странски експерти и од меѓународни кризни групи беше наведено дека под будното око на власта во земјава царуваат шверцот, митото и провизијата. Како за пример ни се набројуваа старите и добро познати царинските ду-

Јавна тајна е дека за да ги остварат своите права луѓето мора некаде и неког солидно да го "подмачкаат", па принудени почнуваат од курирот и од портирот, завршуваат со докторот, директорот или министерот. Тоа значи дека се помирени со ваквиот циклус на нештата и, за жал, го прифаќаат како нешто што е нормално. Всушност, овие три општествени заболувања кај нас се ендемски. Толку се навлезени во сите пори на животот што можат да го загрозат дури и опстанокот на државата.

бари и делењето на увозните контингенти па сè до приватизацијата на општествениот капитал, со огромни дисконти и продажба на најрентабилните фабрики и претпријатија на партиски војници на власта.

Ваквите дејствија и самоволија, кои ги детектираа сите досегашни влади, од народот беа "наградувани" со смена, но жално е тоа што во сите овие општествени случувања тој имаше епизодна улога на нем сведок.

Можеби круцијално е прашањето кое народот најчесто си го поставува - дали е можно луѓето вработени во државните органи да се сторители на кривични дела. На прв поглед прашањето е контрадикторно, бидејќи од државата се очекува, пред сè, таа да се бори против корупцијата и криминалот, а не самата

да произведува такви профили и да ги прави ваквите дејства. За таа цел е формирана и Антикорупциската комисија, чија единствена цел е сузбивање на митот создаден за корупцијата, криминалот и митото. Но, нејзината работа првенствено беше прогласена за мисија на не-возможното поради големиот бирократски лавиринт бидејќи, меѓу другото, сите добро знаеја дека под лупа ќе бидат ставени партиите и нивниот начин на финансирање, а со тоа на виделина ќе излезат сите валкани игри поврзани со бизнис олигархијата и со анонимните донатори, кои преку давањето пари за партиите си ја купуваа иднината за своето успешно работење. Партиите вложуваа огромни суми во изборните кампањи, кои не биле евидентирани на нивните партиски сметки. Поради тоа и секоја досегашна изборна кампања беше како нов циклус на корупција.

Од сè ова може да се заклучи дека овие три општествени појави всушност и не се појави, туку добро разработен систем на функција и на егзистенција, а до нивно искоренување може да се дојде само преку спроведување соодветен систем на санкции, кој еве некако сега почнува да заживува со оваа владејачка гарнитура. Сепак, борбата против овие зла е многу долга и бара исклучителна темелност и налага максимална трпеливост. Не постои брз начин за "ослободување" од луѓето со лепливи прсти, кои на граѓаните и на општеството им нанесуваат огромна штета. Таквите не треба да се бараат меѓу смртниците, воопшто не е "случајно" што токму тие се нашле на одредени места, од каде што како припадници на највисоките општествени позиции во политиката, здравството, судството и слично, успеваат да произведуваат митањење, кое се рефлектира во, со еден збор кажано, криминал. Е, криминал се и неколку, но и илјадници евра!? Но, за кого колку!?

Сепак, сметам дека е можно во една навидум правна држава (барем така се декларираме), преку разни програми и воспитни санкции, со големи напори да се промени психичкиот и менталниот склоп на било која владејачка гарнитура, која ќе се најде на државниот врв, а таа да им послужи како пример и на граѓаните - да не ја ставаат раката в џеб за некому да му дадат затоа што им побарал, а тоа им следува како нешто нормално.